



Біг і дерева пам'яті

Забіг та дерева пам'яті

Молодь з Łucka і Lublina 17 września przybyła do wsi Mielniki w rejonie szackim obwodu wołyńskiego, aby uczcić pamięć żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, którzy zginęli w walce z Sowietami w 1939.

We wrześniu 1939 r., gdy Armia Czerwona wkroczyła na tereny Drugiej Rzeczypospolitej, żołnierze KOP stanęli w obronie Ojczyzny. Walki trwały m.in. także w pobliżu obecnej polsko-ukraińskiej granicy (rejon szacki obwodu wołyńskiego), gdzie 4 tys. żołnierzy KOP starło się z 13 tys. sowieckich żołnierzy. W wyniku bitwy, która rozegrała się w rejonie pomiędzy Szackiem a Mielnikami zginęło lub zostało rannych ok. 500 polskich żołnierzy. Dopiero po odzyskaniu przez Ukrainę niepodległości na cmentarzu w Mielnikach założono kwaterę żołnierzy KOP oraz postawiono pomnik.

To właśnie tu spotkali się Ukraińcy i Polacy, aby pomodlić się w intencji żołnierzy, zapalić znicze oraz złożyć kwiaty na ich mogiłach.

«Spotkaliśmy się tu w symbolicznym dniu, ponieważ 17 września, kiedy Polska broniła się na zachodzie przed Hitlerem, na wschodzie zaatakowali ją Sowietci. Jesteśmy tu, aby o tym przypomnieć oraz żeby nigdy więcej nie doszło do takiej tragedii» – powiedział przy mogiłach żołnierzy KOP konsul Konsulatu Ge-

neralnego RP w Łucku Marek Zapór. Dodał, że to spotkanie jest bardzo ważne także ze względu na wydarzenia na wschodzie Ukrainy.

Przedstawiciel władz lokalnych Serhij Sydoruk zaznaczył: «Mówi się, że wojna kończy się dla żołnierza wtedy, kiedy godnie się uczci miejsce jego ostatniego spoczynku. W miejscu, w którym znajdujemy się obecnie, ostatni spoczynek znalazło 26 żołnierzy KOP».

W celu uczczenia pamięci zamordowanych żołnierzy KOP zorganizowano bieg na dystansie 1939 metrów – od cmentarza do Wiejskiego Domu Kultury. Udział w nim wzięła młodzież z Lublina, Łucka oraz Mielnik. Następnie uczestnicy uroczystości zasadzili w centrum wsi 26 drzew pamięci zabitych pograniczników. Przedstawiciele władz miejscowych powiedzieli, że mają zamiar zapoczątkować tradycję sadzenia drzew, żeby w samym sercu Mielnik powstał park.

Olga SZERSZEN
Foto autorki

Молодь із Луцька та Любліна 17 вересня прибула до села Мельники Шацького району Волинської області, аби вшанувати пам'ять солдатів Корпусу охорони прикордоння, які загинули далекого 1939 р. у протистоянні із совєтами.

У вересні 1939 р. під час нападу Червоної армії на Польщу солдати Корпусу охорони прикордоння стали на захист своєї Батьківщини. Бої тоді тривали неподалік сучасного українсько-польського кордону (Шацький район Волинської області), де 4 тис. копівців протистояли 13 тис. радянських солдатів. У результаті битви, що відбувалася між Шацьком та Мельниками, загинули або були поранені 500 польських солдатів. У роки незалежної України на кладовищі в селі Мельники спорудили меморіал солдатам КОПу.

Там, попри дощову погоду, зустрілися близько півсотні українців і поляків, аби помолитися за загиблих, запалити лампадки та покласти квіти до їхніх могил.

«Зібралися ми тут у символічний день, адже 17 вересня 1939 р., коли Польща боронилася на заході від Гітлера, на сході на неї напали совєти. Зібралися ми, аби пригадати це, а також, щоб більше ніколи не допустити подібної трагедії», – відзначив перед місцем спoczynку солдатів КОПу konsul Генерально-

го консульства РП у Луцьку Marek Zapór і додав, що подібні заходи особливо актуальні з огляду на події в Східній Україні.

Представник місцевої громади Сергій Сидорук, своєю чергою, підкреслив: «Кажуть, що війна для солдата закінчується тоді, коли він знаходить своє останнє місце – місце захоронення та вічного спoczynку. І зараз ми знаходимося на такому місці для цих 26 солдатів Корпусу охорони прикордоння».

У рамках вшанування пам'яті полеглих відбувся також забіг на 1939 м – від кладовища до сільського будинку культури. Участь у ньому взяла молодь із Любліна, Луцька та Мельників. Потім у центрі села учасники дійства висадили 26 деревець на знак пам'яті про загиблих польських прикордонників. Як розповіли представники сільської влади, вони хочуть започаткувати традицію висаджування саджанців, аби зростити в самому «серці» Мельників цілий парк.

Ольга ШЕРШЕНЬ
Фото автorkи

Спогади учня гімназії імені Тадеуша Костюшка в Луцьку

Wspomnienia ucznia Gimnazjum im. Kościuszki w Łucku



сторінка 2

Слідчі НКВС не знали, кого вони затримали

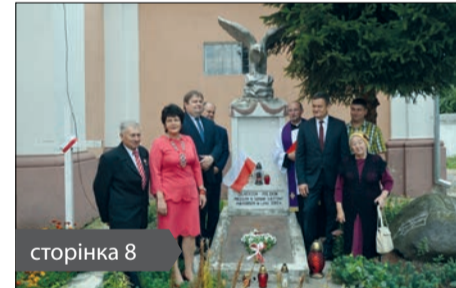
Enkawudziszczy nie wiedzieli, kogo zatrzymali



сторінка 6

Дні польської культури в Корці

Dni Kultury Polskiej w Korcu



сторінка 8

Наш союз вимагає компромісів та спільного ворога

Nasza unia wymaga kompromisów i wspólnego wroga



сторінка 9

Польський досвід для Волині

Polskie doświadczenia dla Wołynia



сторінка 10

але нестєтє не припємнїл собє назвїскл нлцїцїл.

Дїректємє гїмнлжїум бїл старшї, дїстїн-гоवंї і нєзвїчїє прїзтємєтї вїєнї, в кїтїрїм кїчллїл сїє вїєлє учєнїцї. Еднл з нїч, Іренл, звлнл врїблєм, злстл нлвєт усунїєтл з гїмнлжїум прїєт, жє чїбл збїт остєнтлцїєнїє вїєрлжл сївоє учїцїл. В члсїє вїєнї дїректєр зшєдїл сїє з нїє і по їмїєрцї зїєнї зїєнїє сїє. Мїєлї дїєчєкї. Ілн ллсківскї по вїєнїє бїл дїєрїєктємєр гїмнлжїум нл Зїємїлчлх Злчїднїчї.

Вїзїєнїм шкїлнїм бїл Влєнтї Подрїєгїл – стлрїє зїєнїєр з сумїлстїємї сїєвїємї влслмї.

Z wielk

Józewski wraca do Łucka

Юзевський повертається до Луцька

21 września w Pałacu Kultury Łucka odbyła się akademія «Henryk Józewski – mąż zaufania Polski i Ukrainy».

21 вересня в Луцьку відбулася урочиста академія «Генрик Юзевський: довірена особа Польщі та України».

Та урочистість заініціювала шereg wydarzeń, które odbędą się w ramach obchodów 125 rocznicy urodzin Henryka Józewskiego – wiceministra spraw wewnętrznych w rządzie Ukraińskiej Republiki Ludowej, ministra spraw wewnętrznych oraz wojewody wołyńskiego w okresie II Rzeczypospolitej, patrioty swojej Ojczyzny i mądrego polityka. Wykłady, wystawy i konferencje będą odbywały się do końca listopada.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki, Konsulat Generalny RP w Łucku oraz Klub Polski w Łucku. Uczestniczyli w nim przedstawiciele władz lokalnych, świata nauki i kultury, polskich organizacji oraz studenci. Konsulat Generalny RP w Łucku reprezentował konsul Marek Zapór. Na uroczystości był obecny również przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP Michał Michalski, który podkreślając miejsce Józewskiego w historii Ukrainy i Polski zaznaczył: «Rzadko się zdarza, żeby jedna osoba była ministrem w rządach dwóch różnych państw. Józewskiego nazywali zaufanym i marszałek Piłsudski, i ataman Petlura».

Losy polskiego i ukraińskiego narodu są tak ściśle związane, że nie mogą one nie współpracować ze sobą – to wyraźnie rozumiał Henryk Józewski. Tylko dialog równego z równym jest jedyną drogą, która doprowadzi do dobrosąsiedzkich relacji. Jest to również nieodłączny czynnik gwarantujący trwałość narodu polskiego i ukraińskiego. Niebezpieczeństwo całkowitej eksterminacji przez imperium sowieckie, kontynuujące tradycje poprzedniego imperium rosyjskiego, było wspólne dla obu naszych narodów, dlatego w polsko-ukraińskiej współpracy Józewski widział sposób na przetrwanie w walce z silniejszym wrogiem.

Niestety po stu latach sytuacja niewiele się zmieniła. Niektórzy ukraińscy i polscy politycy i historycy nie wyciągnęli z niej żadnych wniosków. Obecnie, gdy potrzebujemy jedności i współpracy, «fachowcy» o poglądach szowinistycznych uparcie bronią tak zwanej idei narodowej, która, jeżeli uważnie się jej przyjrzeć, okazuje się banalną koniunkturą polityczną i nie ma nic wspólnego z prawdą historyczną.

Chyba nikt nie będzie miał wątpliwości co do aktualności poglądów Henryka Józewskiego w dniu dzisiejszym. Doświadczenia eksperymentu wołyńskiego trwającego przez 10 lat mogą być cenne i dla nas, obecnie żyjących. Józewski jest przykładem polityka i działacza państwowego, który po pierwsze był konsekwentny, po drugie nie bał się podejmować decyzji. Nie zawsze były one popularne, ale wojewoda wołyński,



mimo przeszkód, zawsze postępował zgodnie z własnym sumieniem.

Zapoznanie mieszkańców Wołynia z losem, poglądami i osiągnięciami Henryka Józewskiego – to główny cel cyklu spotkań, które odbędą się w Łucku w ciągu najbliższych tygodni. Proponujemy Państwu uwadze program wydarzeń i zapraszamy!

Anatolij Olich
Na foto: przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP Michał Michalski

Цією академією розпочалася низка заходів, присвячених 125-й річниці від дня народження Генрика Юзевського – віце-міністра внутрішніх справ УНР, міністра внутрішніх справ і волинського воєводи в Другій Речі Посполитій, патріота своєї Батьківщини, мудрого й виваженого політика. Лекції, виставки, круглі столи та конференції триватимуть до листопада.

Ініціаторами події виступили Східноєвропейський університет імені Лесі Українки, Генеральне консульство Республіки Польща

в Луцьку та Польський клуб у Луцьку. В урочистій академії взяли участь також представники місцевої влади, наукових і культурних кіл, місцева польська громада, студентство. Генеральне консульство РП у Луцьку представляв консул Марек Запур. На заході був присутній також представник Міністерства культури та національної спадщини РП Міхал Міхальський, котрий, підкреслюючи місце Юзевського в історії України та Польщі, зазначив: «Рідко буває, що одна людина була міністром в урядах двох різних держав. Його називали довіреною особою і маршал Пілсудський, і отаман Петлюра».

Долі польського та українського народів настільки тісно переплетені та взаємозалежні, що вони просто приречені на співпрацю – це чітко розумів Генрик Юзевський. Лише партнерський діалог рівного з рівним є як єдино можливим шляхом до добросусідських відносин, так і неодмінною складовою елементарного виживання польської та української націй. Небезпека цілковитого знищення, яку несла нова радянська імперія, продовжуючи традиції імперії старої, була для наших народів спільною, тому Юзевський вбачав у польсько-українській співпраці засіб вистояти у боротьбі проти сильнішого ворога.

На жаль, ситуація за ці сто років, що минули, мало змінилася. І так само шкода, що деякого з українських, та й польських, політиків та істориків вони нічого не навчили. Зараз, коли як ніколи потрібна єдність і співпраця, шовіністично налаштовані «спеціалісти» продовжують вперто відстоювати нібито національну ідею, яка, якщо приглянутися ретельніше, виявляється звичайнісінькою кон'юктурщиною і немає нічого спільного з історичною правдою.

Мабуть, ні в кого не виникне сумнівів щодо актуальності постаті Генрика Юзевського в наші дні. Досвід, здобутий ним у так званому волинському експерименті, який тривав 10 років, може бути дуже цінним і для сучасності. Генрик Юзевський був прикладом політика і державного діяча, який, по-перше, був послідовним у своїй діяльності, по-друге, не боявся приймати рішення. Не всім вони подобалися, проте волинський воєвода діяв згідно із власним сумлінням і не зважав на перешкоди.

Ознайомити сучасних волинян із долею, поглядами і здобутками Генрика Юзевського – ось головна мета циклу заходів, які проходять у Луцьку найближчими тижнями. Пропонуємо Вашій увазі програму та запрошуємо!

Anatolij Olich
Na foto: представник Міністерства культури та національної спадщини РП Міхал Міхальський

Відзначення 125-річчя від дня народження

Генрика Юзевського

Програма заходів

28 вересня, 18.00 – екскурсія «Полікультурний Луцьк у міжвоєнний період». Місце проведення: КП «Центр туристичної інформації та послуг» (Луцьк, вулиця Лесі Українки, 21).

10 жовтня, 14.00 – наукове педагогічне читання «Шкільництво на Волині в міжвоєнний період». Місце проведення: Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти (Луцьк, вулиця Винниченка, 31).

12 жовтня, 18.00 – відкрита лекція «Переслідування Генрика Юзевського Службою безпеки Польщі після Другої світової війни». Місце проведення: кав'ярня «Innerspace» (Луцьк, вулиця Паркова, 5).

17 жовтня, 14.00 – відкрита стіл «Реалії політичного та економічного життя на Волині в міжвоєнний період». Місце проведення: Бібліотека СХУ імені Лесі Українки (Луцьк, вулиця Винниченка, 30а).

19 жовтня, 14.00 – круглий стіл «Релігійне життя на Волині у міжвоєнний період». Місце проведення: Бібліотека СХУ імені Лесі Українки (Луцьк, вулиця Винниченка, 30а).

26 жовтня, 18.00 – виставка «Генрик Юзевський: замість щоденника». Місце проведення: Бібліотека СХУ імені Лесі Українки (Луцьк, вулиця Винниченка, 30а).

26–28 жовтня – міжнародна наукова конференція «Видатні постаті прометеїзму. Генрик Юзевський та його спадщина у 125-річчя з дня народження». Місце проведення: Бібліотека СХУ імені Лесі Українки (Луцьк, вулиця Винниченка, 30а).

27 жовтня, 15.00 – екскурсія «Луцьк у міжвоєнний період». Місце проведення: КП «Центр туристичної інформації та послуг» (Луцьк, вулиця Лесі Українки, 21).

31 жовтня, 18.00 – презентація книги Генрика Юзевського «Замість щоденника». Місце проведення: кав'ярня «Innerspace» (Луцьк, вулиця Паркова, 5).

2 листопада, 18.00 – студентський науковий клуб «Україна в житті Генрика Юзевського: історико-філологічний аспект». Місце проведення: кав'ярня «Innerspace» (Луцьк, вулиця Паркова, 5).

6 листопада, 15.00 – круглий стіл «Волинський експеримент Генрика Юзевського: дорoga до польсько-українського примирення в міжвоєнний період». Місце проведення: Рівненський краєзнавчий музей (Рівне, вулиця Драгоманова, 19).

9 листопада, 18.00 – підсумковий круглий стіл. Місце проведення: кав'ярня «Innerspace» (Луцьк, вулиця Паркова, 5).

... Szlakiem Wołyńskich Krzyży wokół Huty Stepańskiej z Januszem Horoszkiewiczem ...

Stepań nad Horyniem: miejsce kościoła pw. św. Michała Archanioła

Степань на Горині: місце костелу Святого Архангела Михаїла

W kwietniu 1943 r. banderowcy zdetonowali w podziemiach kościoła w Stepaniu pociski artyleryjskie. Ściany świątyni popękały. Ks. Faustyn Lisicki zdołał wcześniej uciec do Huty Stepańskiej. Kościół został rozebrany po wojnie, a na jego miejscu postawiono szpital.

Ten fotoreportaż poświęcam Irenie Golonko-Zakrzewskiej, ur. 1923, córce oficera carskiego, Andrzeja Bielczki. Mało kto tak kochał Stepań, o nim śnił i do niego nieprzerwanie tęsknił.

Przez kilka lat ojciec pani Ireny leczył ludność Stepania i okolicy, a ona sama chodziła tam do szkoły. Kiedy była tu z pielgrzymką w 1997 r., zapytała starego Ukraińca o swojego kolegę ze Stepania, Żenię ur. w 1923 r. Ten w wielkim sekrecie opowiedział o jego losach.

Ukraińiec Wołoszyn ożenił się z Heleną Kalus z Dworca, mieli syna Żenię. Żyli spokojnie, ich nieszczęście rozpoczęło się z nastaniem banderowskich czasów. Syn zaczął z nimi chodzić. Stał się agresywny, przyszedł do domu z karabinem, powiedział ojcu, że zabije matkę. Ten człowiek poczciwy, aby uratować żonę, powiedział: «Zostaw, a ja ją w nocy uduszę. Powiem, że umarła». Syn się zgodził. Wołoszyn przeprowadził żonę czółnem na drugi brzeg Horynia. Poszła do Małyńska.

Następnego dnia Żenia wrócił z poleceniem zabicia ojca. Ten, widząc syna, przeżegnał się i rozpoczął modlitwę. Tak zastała go śmierć.

Po piętnastu latach więzienia Żenia wrócił do Stepania, ożenił się. Presja otoczenia wypędziła go do Równego. Żle mu się wiodło.

1. Kościół w Stepaniu pod wezwaniem św. Michała Archanioła (1614–1943).
2. Przy kościele był pierwszy cmentarz, pozostały jeszcze wiekowe pnie po dębach.
3. Stawiamy krzyż.
4. Krzyż poświęcili o. Stepan Szomonka i ks. Tadeusz Bazan.

Tekst i zdjęcia: Janusz HOROSZKIEWICZ

P. S.: Zainteresowani mogą uzyskać więcej informacji pod adresem mailowym: janusz-huta-stepanska@wp.pl

У квітні 1943 р. бандерівці підірвали в підземеллях костелу у Степані артснаряди. Стіни святині вкрилися тріщинами. Ксьондзу Фаустину Лісіцькому вдалося перед цим втекти до Гути Степанської. Після війни костел розібрали, а на його місці побудували лікарню.

Цей фотoreportаж я присвячую Ірині Гольонко-Закшевській (1923 р. н.), доньці царського офіцера Андрія Більченка. Мало хто так любив Степань і постійно за ним сумував.

Протягом кількох років батько Ірини лікував населення Степані та околиць, а вона сама ходила там до школи. Коли в 1997 р. приїхала відвідати ці землі, запитала літнього українця про свого знайомого зі Степані, Женю (1923 р. н.). Той по великому секрету розповів про його долю.

Українець Волошин одружився з Хеленою Калюс із Dworca. У них був син Женья. Жили собі спокійно. Їхні нещастя розпочалися з настанням бандерівських часів. Син долучився до бандерівців і став агресивним. Котрогось разу прийшов додому з гвинтівкою і заявив батьку, що вб'є матір. Батько, щоб урятувати дружину, сказав: «Залиш її, я вночі її сам задушу. Скажемо, що померла». Син погодився. Волошин переправив дружину човном на другий берег Го-

рині. Вона подалася до Малинська. Наступного дня Женья повернувся із наказом убити батька. Той, коли побачив сина, перехрестився і почав молитися. Так застала його смерть.

Після п'ятнадцяти років ув'язнення Женья повернувся до Степані, одружився. Через людський осуд втік до Рівного. Життя в нього не склалося.

1. Костел Святого Архангела Михаїла у Степані (1614–1943).
2. Біля костелу було перше кладовище. Тут ще залишилися пеньки вікових дубів.
3. Ставимо хрест.
4. Хрест освятили отці Степан Шомонка та Тадеуш Базан.

Текст і фото: Януш ГОРОШКЕВИЧ

P. S.: Усі зацікавлені можуть отримати більше інформації за мейлом: janusz-huta-stepanska@wp.pl.



1



2



3



4

Ocaleni od zapomnienia: Michał Tokarzewski-Karaszewicz

Повернуті із забуття: Міхал Токажевський-Карашевич

Proponujemy Czytelnikom kontynuację szkicu biograficznego o generale Michale Tokarzewskim-Karaszewiczu, założycielu organizacji podziemnych Służba Zwycięstwu Polski i Związek Walki Zbrojnej. Początek zamieszczono w numerze 17 (193) z dnia 14 września 2017 r.

Пропонуємо нашим Читачам продовження історії генерала Міхала Токажевського-Карашевича, засновника таких підпільних організацій, як «Служба перемозі Польщі» та Союз збройної боротьби. Початок читайте в № 17 (193) від 14 вересня 2017 р.

Na początku stycznia 1940 r. generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz otrzymał rozkaz od generała Władysława Sikorskiego, przywieziony przez specjalnego kuriera, aby powierzyć pułkownikowi Stefanowi Roweckiemu dowództwo nad Związkiem Walki Zbrojnej w Warszawie i udać się do Lwowa w celu zorganizowania tam działalności konspiracyjnej.

Tokarzewski-Karaszewicz odebrał swoje skierowanie do Lwowa jako przejaw celowego odsunięcia go od dowództwa w Warszawie jako przedstawiciela lewicy, opierającego się wyłącznie na członkach lewicowych partii politycznych, takich jak Polska Partia Socjalistyczna i Stronnictwo Ludowe. W odpowiedzi na ten rozkaz wysłał Sikorskiemu raport z prośbą o zezwolenie na wyjazd do Paryża. Zaznaczył w nim, że jeśli do 3 lutego 1940 r. nie otrzyma żadnej odpowiedzi, będzie uważał swoją prośbę za pozytywnie rozpatrzoną i wyruszy do stolicy Francji. Po wysłaniu raportu przybyli z Paryża do Warszawy dwaj kurierzy, jednak żaden z nich odpowiedzi Tokarzewskiemu nie dostarczył.

Uważając się za zwolnionego ze wszystkich zobowiązań wobec Rządu na Emigracji, Michał Tokarzewski-Karaszewicz przekazał dowództwo podziemiem pułkownikowi Stefanowi Roweckiemu i przekroczył granicę niemiecko-sowiecką, żeby przez Rumunię dostać się do Francji. Swoją podróż zaplanował przez Ukrainę Zachodnią, ponieważ miał adres Haliny Wasilewskiej, starszej siostry Wandy Wasilewskiej, sowieckiej poetki, mieszkającej we Lwowie przy ulicy Zadwórzeńskiej 49. Starając się nie ujawnić swojego wyjazdu, Michał Tokarzewski-Karaszewicz wybrał Halinę Wasilewską, ponieważ był przekonany, że nie przynależy ona do żadnej z podziemnych organizacji działających we Lwowie.

7 marca 1940 r. w nocy o godzinie pierwszej, patrol 92. Oddziału Pogranicznego NKWD aresztował generała Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza podczas próby nielegalnego przekroczenia granicy niemiecko-sowieckiej. Zdarzyło się to w pobliżu wsi Muszyna nad Sanem. Zatrzymany miał przy sobie fałszywe dokumenty – granicę przekraczał jako lekarz Tadeusz Mirowy. Zeznał wówczas, że urodził się w Kijowie w 1890 r., a ostatnio mieszkał w Warszawie przy ulicy Kopernika 23. Enkawudzistom powiedział, że w latach 1909–1910 służył w wojsku austriackim. Opowiadając o sytuacji rodzinnej, zaznaczył, że ma żonę Antoninę Mirową w wieku 45 lat, córkę Irenę i syna Michała, którzy przebywali we Lwowie w bardzo trudnej sytuacji materialnej.

Według wymyślonej przez generała historii, we wrześniu 1939 r. razem z innymi mieszkańcami Warszawy został ewakuowany do Wilna, wskutek czego stracił kontakt ze swoją rodziną. Z powodu braku środków do życia i choroby syna postanowił nielegalnie przekroczyć granicę, żeby zamieszkać razem z żoną i dziećmi, które doznały wielu cierpień po rozpoczęciu wojny między Niemcami a Polską. To samo o Tadeuszu Mirowym powiedziała śledczemu Antonina Płońska, aresztowana razem z generałem podczas próby przekroczenia granicy. Dochodzenie w ich sprawie prowadzone było w więzieniu w Dniepropietrowsku.

Śledczy NKWD nie wiedzieli, kogo w rzeczywistości zatrzymali. Jak widzimy z aktu oskarżenia z dnia 26 czerwca 1940 r., Tadeusz Mirowy został oskarżony o to, że 7 marca 1940 r. nielegalnie przekroczył granicę państwową między Niemcami a ZSRR, czyli o przestępstwa przewidziane w art. 80 KK USRR. Decyzją Kolegium Specjalnego NKWD ZSRR z dnia 4 września 1940 r. został



skazany na pięć lat pozbawienia wolności w obozach pracy.

W trakcie aresztowania Michałowi Tokarzewskiemu-Karaszewiczowi skonfiskowano kilka zdjęć jego córki Ireny, żony i lekarza o nazwisku Arundale, który mieszkał w Madrasie, ale często bywał w Europie na konferencjach medycznych. W 1927 r. Michał Tokarzewski-Karaszewicz specjalnie jeździł do Londynu na spotkanie z lekarzem, aby poznać podstawy medycyny tybetańskiej i hinduskiej. Miał przy sobie również zdjęcia Gilde Tine, Haliny Krzyżanowskiej i Wandy Dzięwońskiej.

Razem z generałem, jako siostra Ewa Marta Mirowa, granicę przekraczała Ewelina Karaszewicz. Udało się jej uwolnić jeszcze w Przemyślu, gdzie pozostałe zatrzymane osoby osadzono w więzieniu. Generał miał nadzieję, że uda się jej przedostać do Lwowa, znaleźć Halinę Wasilewską i przekazać jej wiadomość o jego aresztowaniu. Znalazszy się w bardzo trudnej sytuacji materialnej, bez ciepłych rzeczy, żywił duże nadzieje na pomoc Haliny. Dlatego będąc w obozie w Mostowicach, a później w Wilsku, niejednokrotnie wysyłał do niej kartki. Starął się nawiązać kontakt z Haliną również za pomocą współwielozna, aptekarza Goldfruchta, którego rodzina mieszkała we Lwowie. Jednak wszystkie wysiłki generała były daremne. Z Mostowic dwukrotnie pisał do swojej dawnej przyjaciółki Haliny Krzyżanowskiej mieszkającej w Warszawie przy ulicy Płockiej 37. Była ona dobrze obeznana w sprawach podziemia i wiedziała, pod jakim nazwiskiem Michał Tokarzewski-Karaszewicz wyjechał z Warszawy. Generał niejednokrotnie pisał również do Ireny Zajączkowskiej do Radziwiłłowa. Podczas kilku-

Na początku stycznia 1940 r. przez specjalnego kuriera generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz otrzymał наказ Сікорського передати керівництво Союзом збройної боротьби (СЗБ) у Варшаві полковнику Стефану Ровецькому та вирушити у Львів для організації в місті конспіративної роботи.

Сам генерал розцінював своє відправлення до Львова як привід для відсторонення від керівництва у Варшаві представника лівих сил, який у своїй роботі опирався виключно на членів лівих політичних партій, зокрема Польської соціалістичної партії та «Стронніцтва людowego». У відповідь на цей наказ генерал направив Сікорському рапорт із проханням дозволити йому виїхати до Парижа, в якому зазначив, якщо до 3 лютого 1940 р. не отримає жодної відповіді, вважатиме своє прохання позитивно розглянутим і вирушить до столиці Франції. З моменту відправлення рапорту з Парижа до Варшави прибули два кур'єри, проте жоден не привіз відповіді.

Вважаючи себе вільним від будь-яких зобов'язань щодо еміграційного уряду, Міхал Токажевський-Карашевич передав керівництво підпіллям полковнику Ровецькому і перейшов німецько-радянський кордон, щоб через Румунію виїхати до Франції. Свій шлях він проклав через Західну Україну, оскільки мав адресу Галини Василевської, старшої сестри радянської поетки Ванди Василевської, яка мешкала у Львові на вулиці Задвужанській, 49. Намагаючись уникнути розголосу про свій від'їзд, Міхал Токажевський-Карашевич обрав саме її, оскільки був впевнений у тому, що Галина Василевська не причетна до жодної з підпільних організацій, що діяли у Львові.

7 березня 1940 р. о 01.00 наряд 92-го прикордонного загону військ НКВС затримав генерала Міхала Токажевського-Карашевича при спробі нелегального перетину німецько-радянського кордону. Сталося це поблизу села Мушина на річці Сан. При собі він мав фальшиві документи на ім'я лікаря Тадеуша Миrowsкого, згідно з якими народився в Києві у 1890 р., а останнім часом мешкав у Варшаві на вулиці Коперника, 23. Нелегал повідомив, що 1909–1910 рр. служив в австрійській армії. Розповідаючи про сімейний стан, він надав інформацію про дружину Антоніну Миrowу, 45 років, доньку Ірину та сина Михайла, котрі перебували у Львові у вкрай складному матеріальному становищі.

За легендою, вигаданою генералом, у вересні 1939 р. він разом з іншими жителями Варшави був евакуйований до Вільна, саме тоді й обірвався зв'язок лікаря з родиною. Відсутність засобів для існування та хвороба сина спонукали лікаря нелегально перетнути кордон, аби об'єднатися з дружиною та дітьми, які зазнали поневірянь через початок військових дій між Німеччиною та Польщею. Ці ж відомості про Тадеуша Миrowsкого надала слідчому й Антоніні Плонській, затримана разом із генералом при спробі переходу на радянську територію. Слідство у справі нелегалів проходило у в'язниці Дніпропетровська.

Слідчим НКВС так і не вдалося довідатися, кого насправді вони затримали. Відповідно до обвинувального висновку, датованого 26 червня 1940 р., Тадеуша Миrowsкого звинуватили в тому, що 7 березня 1940 р. він нелегально перейшов державний кордон між Німеччиною та СРСР, тобто у злочинах, передбачених ст. 80 КК УРСР. Постановою Особливої наради при НКВС СРСР від 4 вересня 1940 р. нелегала засудили до п'яти років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах.

Під час арешту в Міхала Токажевського-Карашевича вилучили кілька фотографій його доньки Ірини, дружини та лікаря Арундале. Останній мешкав у Мадрасі, але часто бував у Європі на медичних конференціях. Так, 1927 р. Міхал Токажевський-Карашевич спеціально їздив до Лондона на зустріч із лікарем, аби опанувати ази тибетської та індуїстської медицини. Також при собі мав фото Гільди Тіне, Галини Кшижановської та Ванди Дзеванської.

Разом із генералом, під виглядом його сестри Єви-Марти Миrowої, кордон перетинала Евеліна Карашевич. Їй вдалося звільнитися ще в Перемишлі, де іншим затриманим обрали міру попереднього ув'язнення. Генерал сподівався, що вона добереться до Львова, відшукає Галину Василевську та повідомить про його арешт. Опинившись у вкрай скрутному становищі, без грошей і теплих речей, він покладав великі надії на допомогу Галини. Тому, перебуваючи в таборі у Мостовицях, а пізніше у Вільську, неодноразово надсилав їй листівки. В'язень намагався розшукати Галину і за допомогою аптекаря Гольдфрухта, який разом із ним відбував покарання. Його родина мешкала у Львові. Проте всі зусилля генерала виявилися марними. З Мостовиць він двічі писав своїй давній приятельці Галині Кшижановській, яка проживала у Варшаві на вулиці Пльockькій, 37. Жінка була добре обізнана у справах підпілля і знала прізвище, під яким Міхал Токажевський-Карашевич виїхав із Варшави. Неодноразово генерал писав Ірині Зайончковській у Радивилів. Після кількомісячного перебування у в'язниці Дніпропетров-

Drugi odpust w Dubnie

14 września, w Święto Podwyższenia Krzyża Świętego, przeżywaliśmy w dubieńskiej parafii drugi odpust. W tym roku był on wyjątkowo uroczysty.

Другий відпуст у Дубні

14 вересня, у свято Воздвиження Хреста Господнього, дубенські парафіяни відзначили другий відпуст. Цьогоріч він був по-особливому урочистим.



Mszę Świętą koncelebrowali proboszcz parafii św. Jana Nepomucena w Dubnie ks. Grzegorz Oważany, wikariusz w Dubnie ks. Marcin Ciesielski oraz wikariusz parafii w Zdołbunowie ks. Ziemowit Koperski, który wygłosił kazanie odpustowe.

Tego dnia także zbiegły się trzy jubileusze. Dokładnie 20 lat temu kard. Marian Jaworski nadał Parafii św. Jana Nepomucena w Dubnie drugi odpust, w Święto Podwyższenia Krzyża Świętego, jako wotum za ocalenie Krzyża z dawnego kościoła. Pięć lat temu Państwo Rościśław i Emilia Szehera ofiarowali duży Krzyż misyjny, który stanął na pla-

cu przykościelnym. Świętowaliśmy także dziesięciolecie probostwa ks. Grzegorza Oważanego w dubieńskiej parafii.

Krzyż jest znakiem zwycięstwa Chrystusa nad szatanem i śmiercią. W Jerozolimie od V wieku oddawano cześć krzyżowi w dniu następującym po rocznicy poświęcenia kościoła Zmartwychwstania, to jest 14 września. Z tego zwyczaju powstało osobne święto, które rozprószyło się w całym Kościele.

Maria BOŻKO,
prezes Towarzystwa Polskiej Kultury w Dubnie
Foto udostępnione przez autorkę

Bogosłużbinę провели парох парафії Святого Яна Непомука в Дубні, отець Гжегож Оважани, дубенський вікарій, отець Марцін Цесельський і вікарій здолбунівської парафії, отець Земовит Коперський, який із нагоди свята виголосив проповідь.

Цього дня в дубенській парафії відзначили три ювілеї. 20 років тому кардинал Мар'ян Яворський надав парафії Святого Яна Непомука в Дубні другий відпуст. На знак подяки за вцілілий хрест із колишнього костелу його тут відзначають у день Воздвиження Хреста Господнього. П'ять років тому Ростислав та Емілія Шегери

подарували великий місійний хрест, який встановили на площі біля костелу. Десять років тому парохом дубенської парафії став отець Гжегож Оважани.

Хрест – це знак перемоги Христа над смертю. У Єрусалимі з V ст. хрест встановлюють наступного дня після річниці освячення храму Воскресіння Господнього, тобто 14 вересня. Цей звичай дав початок окремому святу, яке відзначає вся Церква.

Марія БОЖКО,
голова Товариства польської культури в Дубні
Фото надала авторка

Informacja wołyńska Волинська інформація

В Олиці на Волині пройшла міжнародна конференція, на якій обговорили спільний для України, Польщі та Білорусі спадок роду Радзивілівів.

W Olyce na Wołyniu odbyła się międzynarodowa konferencja, w trakcie której rozmawiano o spuściznie rodu Radziwiłłów, wspólnym dla Ukrainy, Polski i Białorusi.

«Портрет Йоганна Ангальт-Цербста (1504–1551)» авторства Лукаса Кранаха Старшого, який вилучили у волинянина при спробі вивозу до Польщі, поповнив експозицію Художнього музею Луцька.

W zbiorach Muzeum Sztuki w Łucku znalazł się portret Johanna IV. von Anhalt-Zerbsta (1504–1551), którego autorem jest niemiecki malarz Lucas Cranach Starszy. Dzieło zostało skonfiskowane mieszkańcowi obwodu wołyńskiego próbującemu wywieźć je do Polski.

Луцьк – одне з трьох міст України та єдине на заході країни, де працює організація з переобладнання автомобілів для осіб із інвалідністю.

Łuck jest jednym z trzech ukraińskich miast, a jednocześnie jedynym na zachodzie kraju, w którym działa zakład przystosowujący samochody do prowadzenia przez osoby niepełnosprawne.

Stanom na 1 sierpnia 2017 r. na Wołynie проживали 1 млн 39 тис. осіб. Цьогоріч в області зафіксували на 1062 померлих осіб більше, ніж народжених.

Według stanu na dzień 1 sierpnia 2017 r. liczba mieszkańców obwodu wołyńskiego wyniosła 1 mln 39 tys. osób. W tym roku liczba zgonów w regionie była o 1062 wyższa niż urodzeń.

На театральний фестиваль «Мандрівний вішак» до Луцька прибули митці з Польщі, Ірану та Литви.

Na festiwal teatralny «Wędrowny wieszak» do Łucka przyjechali artyści z Polski, Iranu oraz Litwy.

Szanowny Jubilat Igor Horoszczuk

Z okazji urodzin życzymy
szczęścia i pomyślności,
zdrowia i pogody ducha na co dzień
oraz spełnienia wszystkich marzeń

Koledzy ze Stowarzyszenia Kultury Polskiej
im. Ewy Felińskiej



Unia polsko-ukraińska: szanse i zagrożenia

Польсько-український союз: шанси та загрози

Cztery lata temu pracownica Urzędu Stanu Cywilnego w Równem wymieniała wszystkie obowiązki wynikające z założenia rodziny i zapytała, czy się zgadzamy na nie, patrząc wyczekująco prosto na mojego męża. Odpowiedział, że tak, więc ja swoją zgodę wyraziłam «sobie a muzom» w sercu (!).

Nasza dwuosobowa unia polsko-ukraińska podpisana została około 8 rano w piątek w 2013 r. Z przyczyn formalnych nie mogliśmy zmienić dnia. A w dniu tym uroczystości ślubne odbywały się obowiązkowo ze skrzypkiem. Boże mój, tylko nie skrzypek na ślubie! Ale skrzypek być musiał, bo piątek to jego dzień pracy i tam gra! Kosztuje dodatkowo 600 hrywien! Zapłacimy 1200, tylko żeby go nie było – błagam. Dobrze. Skrzypka zwolniono, dywan zwinięto. Podpisałam zgodę, że obejduję się bez tłumacza i pismo, że rezygnuję z przeprowadzenia badań na obecność wirusów i bakterii będących przyczyną ewentualnych chorób wenerycznych, schorzeń genetycznych oraz innych patologii natury medycznej, które mogłyby negatywnie wpłynąć na rozwój naszych dwustronnych relacji. Podpis ten był obowiązkową częścią procedury podpisania aktu ślubu. Od tego czasu trwa nasze międzynarodowe partnerstwo: Polska – Ukraina.

Z historii Polski wiadomo, że najtrwalsza unia rozpadła się po przeszło 200 latach (z Litwinami). Jeśli chodzi zaś o małżeństwa międzynarodowe według statystyk – właśnie pary w czwartym i piątym roku po ślubie najbardziej narażone są na rozwód. Według psychologów po czterech latach nadchodzi czas na konflikt kulturowy (który początkowo był powodem wzajemnego zainteresowania) lub znudzenie i niebezpieczeństwo popadnięcia w rutynę. Ale gdzież tam rutyna! Nie w tych burzliwych czasach! Stosunki międzynarodowe z bliskim sąsiadem są zagrożone wszystkim, ale najmniej rutyną.

W historii Polski nie mieliśmy konfliktu tylko z państwami, które znajdują się dalej niż za granicznym szlabanem. Z sąsiadem zawsze żyje się jednak najburzliwiej, a unie jak wiadomo z historii, bywają różne. Unia polsko-węgierska (1440–1444) doprowadziła do bezkrólewia. Unia ze Szwecją (1592–1599) stała się w końcu zarzewiem późniejszych konfliktów między oboma państwami. Dopiero unia polsko-litewska (1569) była podobno wzorem dla Unii Europejskiej, a i ta ostatnia nie jest idealna i właśnie pokonuje kolejny kryzys.

Nasza unia polsko-ukraińska też nie jest prosta. Jak każda wymaga kompromisów (ja kroję warzywa na sałatkę, ale nie obieram ziemniaków) i wspólnego wroga (facet spod dwójki, który nie-ubłagalnie wierci w ścianie od miesiąca). Każdy z nas chroni swój język ojczysty i obie mowy mają równy status. Tylko w sytuacjach konfliktu lub okresowego ochłodzenia stosunków wykorzystuje się słowa spoza języka dyplomacji i wybiera mowę bez względu na przynależność narodową. Kuchnia oraz dziedzictwo kulinarne podlegają protokołowi dyplomatycznemu. Ja gotuję pomidorową, mój mąż udaje, że mu smakuje. On gotuje barszcz ukraiński, ja kurtuazyjnie spożywam klika łyżek, dyskretnie unikając nie-



zidentyfikowanych kawałków mięsa. Pielmienie jem tylko wtedy, kiedy głód przysłania mi różnice międzynarodowe. Jem wówczas to, co daje mój mąż – Ukraińiec, byle nie paść trupem po 10 godzinach pracy! Mecze oglądamy wspólnie tylko wtedy, kiedy biorą w nich udział nasze kraje. Kiedy grała Polska z Ukrainą w piłkę nożną sytuacja była jasna. Oboje siedzieliśmy «na żyłecie», ale oczywiście po dwóch stronach domowego stadionu. Bywają też prowokacje. Od czasu do czasu podrzucamy sobie petardy, ale jak to w każdym małżeństwie bywa, po wybuchu następuje okres rozładowania i rewizji stosunków, po czym przechodzi się do kolejnego etapu. Zwalamy też sobie czasem pomniki, a potem budujemy nowe. Możemy sobie bezkarnie nie obchodzić świąt i unikać patetycznych ceregieli nie dzieląc się opłatkiem na Boże Narodzenie.

Nasza polsko-ukraińska unia ma jednak wiele zalet i dużo ułatwia. Deklaruję, że nie zmieniłabym jej na żadną inną bez względu na kurs waluty, normy europejskie, nadwyżkę emisji gazów cieplarnianych, powstanie Chmielnickiego i bitwę pod Żółtymi Wodami oraz zwycięstwo Kliczki nad Adamkiem przez techniczny nokaut w 2011 r. Razem przemieszkaliśmy trzy lata na ulicy Stepana Bandery i jakby trzeba było to zamieszkalibyśmy na ulicy Żołnierzy Wyklętych. A niech tam! Byleby razem!

Ewa MAŃKOWSKA,
Українсько-Польски Союз імені Томаша Падури

Чотири роки тому працівниця РАЦСу в Рівному перерахувала всі обов'язки новоствореного подружжя та запитала, чи ми на них погоджуємося, вичікувально дивлячись на мого чоловіка. Він відповів, що так, тож я свою згоду висловила лише подумки (!).

ніж за нашим прикордонним шлагбаумом. Із сусідом відносини завжди були бурхливі, а союзи, як відомо з історії, бували різні. Польсько-угорський союз (1440–1444 pp.) призвів до безкоролів'я. Союз зі Швецією (1592–1599 pp.) став, урешті, зародком пізніших конфліктів між двома державами. До цього часу польсько-литовська унія (1569 р.) була зразком для Європейського Союзу, але й ця остання неідеальна й саме зараз бореться з черговою кризою.

Наша польсько-українська унія теж непроста. Як кожний союз, він вимагає компромісів (я нарізаю овочі на салати, але не чищу картоплі) та спільного ворога (мужик із сусідньої квартири, який свердлить стіну вже цілий місяць). Кожен із нас береже свою рідну мову, й обидві вони мають рівний статус. Лише в конфліктних ситуаціях або в період тимчасового охолодження відносин використовуються слова з-поза дипломатичного словника, тоді мова обирається без огляду на національну приналежність. Кухня та кулінарна спадщина підлягають дипломатичному протоколу. Я готую помідорову зупу, а мій чоловік вдає, що вона йому смакує. Він готує український борщ, я чемненько споживаю кілька ложок, тихцем уникаючи неідентифікованих шматків м'яса. Пельмені я їм тільки тоді, коли голод затьмарює міжнародні відмінності. Тоді я їм усе, що дає мені чоловік-українець, щоб не скласти капці після 10 годин роботи! Спортивні змагання дивимось разом тільки тоді, коли в них беруть участь наші країни. Коли Польща з Україною грали у футбол, ситуація була зрозумілою. Ми обоє сиділи у фан-секторі, але, звісно, з різних боків домашнього стадіону. Бувають і провокації. Час від часу ми одне одному підкидаємо петарди, але, як це буває в кожному подружжі, після вибуху надходить період розвантаження й перегляду стосунків, після чого відбувається перехід до наступного етапу. Інколи руйнуємо пам'ятники, а потім будемо нові. І можемо безкарно не відзначати свят та уникати патетичного церемоніалу, не ділячись оплатком на Різдво.

Наш польсько-український союз має, однак, багато переваг і багато що спрощує. Заявляю, що я не проміняла би його на жоден інший, незважаючи на валютний курс, європейські норми, підвищені викиди парникових газів, повстання Хмельницького та битву під Жовтими Водами чи перемогу Кличка над Адамеком технічним нокаутом у 2011 р. Разом ми прожили три роки на вулиці Степана Бандери і, якби було потрібно, оселилися б на вулиці Виклятих солдатів. Ну то й що! Лише б разом!

Ева МАНЬКОВСЬКА,
Українсько-польський союз імені Томаша Падури



Від імені викладацького колективу
Українсько-польського союзу імені Томаша Падури
вітаємо нашу працівницю

Марину Потапчук

з одруженням!

Бажаємо молодятм щастя, взаєморозуміння
та довгих років спільного життя.

Українсько-польський союз імені Томаша Падури



Управа jagód i ogrodnictwo: polskie doświadczenia dla wołyńskich rolników

Садівництво та ягідництво: волиняни продовжують переймати польський досвід

W Łucku odbyły się szkolenia dla uczestników ukraińsko-polskiego projektu wspierającego rozwój uprawy jagód i ogrodnictwa.

Już ponad miesiąc na Wołyniu jest realizowany projekt «Wsparcie ukraińsko-polskich inicjatyw na rzecz rozwoju uprawy jagód i ogrodnictwa w obwodzie wołyńskim». Ma on na celu sprzyjanie rozwojowi rolnictwa (m.in. jagodnictwa i ogrodnictwa) w miejscowościach wiejskich poprzez założenie własnego biznesu przez mieszkańców obwodu wołyńskiego. Partnerzy z Polski gotowi są podzielić się doświadczeniami i przedstawić Ukraińcom innowacje wdrażane w wyżej wymienionej dziedzinie.

Mieszkańcy terenów wiejskich, w tym uczestnicy ATO i przesiedleńcy ze wschodu Ukrainy, mogli zgłosić się do udziału w projekcie w sierpniu b.r. Uczestniczy w nim 68 osób.

15–17 września w Wołyńskiej Bibliotece Obwodowej dla Młodzieży odbyły się pierwsze szkolenia zaplanowane w ramach projektu. Tematyka pierwszych zajęć przewidywała zapoznanie uczestników z doświadczeniami Polski w zakresie uprawy jagód i ogrodnictwa, m.in. z metodami ochrony roślin ogrodowych przed chorobami i szkodnikami. Omówiono również zadania i dalszy plan realizacji projektu.

Szkolenia poprowadzili: prof. Adam Fura, Jacek Jachymek oraz Marek Luba. Prof. Adam Fura od siedemnastu lat współpracuje z ukraińskimi rolnikami z Krymu oraz obwodu chersońskiego, czerniowieckiego, tarnopolskiego, rówieńskiego i kijowskiego. Jacek Jachymek jest właścicielem firmy «Gospodarstwo Jachymek» istniejącej na rynku od 1993 r. i zajmującej się uprawą warzyw oraz owoców i jagód. Firma posiada również Szkołę Drzew i Krzewów Owocowych. Jacek Jachymek stara się stosować instrumenty ekologiczne, współpracuje z klientami z Europy i Japonii. Marek Luba jest chemikiem, absolwentem Uniwersytetu w Padwie (Włochy), posiada doświadczenie we współpracy z rolnikami Włoch, Szwajcarii, Afryki Południowej, Polski i Ukrainy.

W ciągu trzech dni w szkoleniach wzięło udział ponad 50 uczestników z 15 rejonów obwodu wołyńskiego. Wśród nich byli zarówno doświadczeni ogrodnicy, jak też początkujący, którzy szukają sposobów na poprawę sytuacji w swoich firmach, więc nowa wiedza, technologie i podejścia bardzo im się przydadzą.

«Pierwsze, co chcemy podkreślić, to zauważenie nas, przesiedleńców. A drugie, to podejście organizatorów do realizacji projektu. Robią to nie dla formalności. Przemysłili wszystko i opracowali całościowy program przewidujący również udział fachowców. O jednym z trenerów wcześniej czytaliśmy w gazecie. Wiemy, że jest on

solidnym przedsiębiorcą. Nam nie tylko pokazano, jak się pracuje, ale spróbowano nas nauczyć. Z żoną wcześniej myśleliśmy o uprawie jagód, ale nie wiedzieliśmy, od czego zacząć. Organizatorzy przygotowali ciekawe, zrozumiałe, potrzebne materiały, za to jesteśmy im wdzięczni. Myślmy, że osiągniemy dobre wyniki» – opowiedzieli Serhij Hłuszczenko i Tetiana Chowbosza, małżeństwo przesiedleńców z obwodu ługańskiego.

Jeszcze jeden uczestnik szkoleń, Igor Dreluk, powiedział: «Już wcześniej interesowałem się tym tematem, szukałem fachowców wśród Polaków. Odczułem, że ten kurs mi odpowiada. Prowadzący nie tylko podzielił się wiedzą i doświadczeniami, ale obiecali również kontrolować, pomagać, udzielać rad. Podpowiedzieli, jak pobierać wzory gleby i przekazywać je do analizy w laboratorium, jak ze względu na wyniki analizy określić model nawożenia. Takich rad praktycznych nie znajdziesz nigdzie, a na tych szkoleniach było to możliwe. Gdybym pięć lat temu posiadał taką wiedzę, w naszym kraju byłoby o jedno nieliczne przedsiębiorstwo więcej».

Skomentował to wydarzenie również Marek Zapór, wicekonsul Konsulatu Generalnego RP w Łucku: «Projekt jest bardzo interesujący, nietypowy, skierowany na określony efekt. Ponadto uwzględnia on specyfikę rozwoju sektora rolniczego na Wołyniu. Partnerzy polscy, posiadający osiągnięcia i doświadczenia w zakresie uprawy jagód i ogrodnictwa jako dobrzy sąsiedzi są gotowi podzielić się swoją wiedzą. Konsulat zainteresował się tym projektem, ponieważ sprzyja on nawiązaniu kontaktów transgranicznych i jego skutki będą korzystne dla zwykłych obywateli obwodu wołyńskiego».

Kolejny etap projektu to wizyta w gospodarstwie rolnym «Klioma Serwis» (Kiwerce w obwodzie wołyńskim). W październiku odbędzie się kolejny cykl szkoleń.

Projekt «Wsparcie ukraińsko-polskich inicjatyw na rzecz rozwoju uprawy jagód i ogrodnictwa w obwodzie Wołyńskim» jest realizowany przez organizację pozarządową «Fundacja Rozwoju Lokalnego» (Ukraina), Fundację «Wektor społecznej inicjatywy» (Ukraina), Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód (Polska), Fundację Europejska Akademia Samorządowa (Polska) przy wsparciu Konsulatu Generalnego RP. Projekt jest współfinansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w ramach programu polskiej pomocy rozwojowej.

Ella JACUTA
Foto: Jurij BUDEŃKO

У Луцьку відбулися тренінги для учасників українсько-польського проекту з розвитку садівництва та ягідництва.

Уже більше місяця на Волині реалізують проект «Підтримка українсько-польських ініціатив щодо розвитку садівництва та ягідництва у Волинській області». Він покликаний сприяти розвитку аграрної справи (ягідництво, садівництво) в сільській місцевості області шляхом започаткування жителями власної справи. Перевага проекту полягає в залученні партнерів із Польщі, які готові ділитися досвідом і презентувати українцям впроваджені інноваційні підходи у вищезазначеній галузі.

Упродовж серпня тривав відбір учасників, у якому взяла участь мешканці сіл, зокрема учасники АТО та внутрішньо переміщені особи (68 осіб).

15–17 вересня стартували перші заплановані в рамках проекту тренінги. Заходи відбулися у Волинській обласній бібліотеці для юнацтва.

Тематика перших навчань передбачала ознайомлення учасників із досвідом Польщі у сфері ягідництва та садівництва. Так, було представлено завдання й подальший план реалізації проекту та проведено практичний семінар щодо захисту садових рослин від хвороб і шкідників.

Експертами були Адам Фура – професор-агроном, який має сімнадцятирічний досвід співпраці з українськими аграріями з Криму, Херсонської, Чернівецької, Тернопільської, Рівненської, Київської областей; Яцек Яхимек – власник «Gospodarstwo Jachymek», який працює на ринку з 1993 р. та спеціалізується на вирощуванні овочів (моркви, цибулі, шпинату), фруктів і ягід (малини, яблук), його господарство також займається розведенням саджанців, він намагається використовувати у своєму бізнесі інструменти розвитку екологічного садівництва, співпрацює із замовниками з Європи та Японії; Marek Люба – хімік, випускник Падуанського університету (Італія), який має досвід співпраці з аграріями Італії, Швейцарії, Південної Африки, Польщі та України.

Протягом трьох днів тренінги відвідали більше 50 учасників із 15 районів Волинської області. Серед них були й досвідчені садівники, і початківці, які шукають способів покращення свого господарювання, тому нові знання, технології та підходи стануть їм у нагоді.

«Перше, що хочемо відзначити, це увага, виявлена до нас, переселенців. А друге, це підхід організаторів до втілення проекту. Роблять «не для галочки», продумали й розробили комплекс, який включає виступи тренерів-фахівців, що приїхали здалеку. Про одного із цих

тренерів ми раніше читали в газеті, знаємо, що він солідний підприємець. Вони не просто нам показали, як працюють, а намагались навчити. Ми раніше думали про роботу у сфері ягідництва, але не знали, з чого почати. Організатори підготували цікаві, зрозумілі, корисні матеріали, і за це ми їм вдячні. Думаємо, що покажемо добрий результат», – розповіли Сергій Глуценко та Тетяна Ховбоша, подружжя переселенців із Луганської області.

Ще один учасник тренінгів, Ігор Дрелюк, поділився: «Я і раніше цікавився цією темою, шукав серед поляків фахівців. Відчув, що формат цього навчання мені підходить. Лектори не просто відчитали, вони пообіцяли контролювати, допомагати, давати поради. Підказали, як брати зразки ґрунту і як передавати їх на аналіз у лабораторії, як, згідно з отриманими даними, визначити систему живлення. Подібних практичних порад ніде не знайдеш, а тут ми про це дізналися. Якби п'ять років тому я мав цю інформацію, у нас в країні було б на одне невелике підприємство більше».

Прокоментував подію і Marek Запур, віце-консул Генерального консульства РП у Луцьку: «Проект дуже цікавий, нетиповий, спрямований на результат. Більше того, він враховує специфіку розвитку аграрного сектору на Волині. Польські партнери, які мають напрацювання та досвід у сфері ягідництва та садівництва, як добрі сусіди, готові поділитися своїми знаннями. Цей проект цікавий для консульства, бо сприяє налагодженню транскордонних контактів і матиме реальний результат для пересічних жителів Волинської області».

Серед наступних заходів проекту – поїздка на агропідприємство «Кліома Сервіс» (Ківерці, Волинська область). Також на жовтень перебачено ще один цикл тренінгів.

Проект «Підтримка українсько-польських ініціатив щодо розвитку садівництва та ягідництва у Волинській області» реалізують громадська організація «Фонд місцевого розвитку» (Україна), благодійний фонд «Вектор соціальної ініціативи» (Україна), товариство «Інтеграція Європа-Схід» (Польща), фундація «Європейська академія самоврядування» (Польща) за сприяння Генерального консульства РП у Луцьку в рамках фінансування Міністерства закордонних справ РП («Польська допомога»).

Ella JACUTA
Foto: Юрій BUDEŃKO



Bez dobrego nauczyciela nie ma dobrej szkoły

Без хорошого вчителя немає хорошої школи

Wśród prowadzonych przez Fundację Wolność i Demokracja projektów wspierających polską oświatę na Ukrainie kilka dotyczy nauczycieli przedmiotów ojczystych. Dzięki udziałowi w zorganizowanych dla nich szkoleniach czy wizytach studyjnych podnoszą oni swoje umiejętności zawodowe i kompetencje językowe.

Серед проектів, які реалізує фонд «Свобода і демократія» і які підтримують польську освіту в Україні, кілька стосуються вчителів польської мови, історії та культури. Завдяки участі в організованих для них тренінгах чи навчальних візитах вони вдосконалюють свої професійні вміння і мовні компетенції.

Fundacja zajmuje się polskim szkolnictwem na Ukrainie od wielu lat. Pod jej opieką, merytoryczną i finansową, znajduje się 6 szkół z polskim językiem nauczania, 5 pionów polskich, 8 polskich grup przedszkolnych oraz co najmniej 150 społecznych punktów nauczania języka polskiego, w których uczy się łącznie około 15 tys. uczniów.

Jakość polskich placówek edukacyjnych w znacznej mierze zależy od poziomu nauczycieli, ich wiedzy i profesjonalizmu. Im lepiej są przygotowani do pracy, tym więcej dzieci i młodzieży polskiego pochodzenia uczęszcza do owych szkół. To z kolei przekłada się na wzmacnianie polskiej mniejszości i budowanie jej tożsamości narodowej.

Mniejszość polska na Ukrainie liczy, według różnych szacunków, od 144 tys. do 900 tys. osób, jednak niewielki jej procent, choć uznaje polski za język ojczysty, potrafi się nim posługiwać. Jednocześnie język ten zaczyna być postrzegany jako język atrakcyjny, którego znajomość kojarzy się z szansą awansu edukacyjnego bądź zawodowego. Dlatego zainteresowanie nim rośnie. Atrakcyjna oferta w postaci nowoczesnie wyposażonych placówek, ale przede wszystkim kadry złożonej z wysoko wykwalifikowanych fachowców, to szansa na objęcie w nich kształceniem jak największej liczby młodych Polaków.

Jak zauważyła przewodnicząca senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą Janina Sagatowska, oświata gwarantuje zachowanie polskości. «Dziękuję za waszą heroiczną pracę i trwanie przy polskości. Bo nikt tak nie trwa jak wy» – podkreśliła senator Sagatowska na spotkaniu z nauczycielami przedmiotów ojczystych z Białorusi i Ukrainy, które odbyło się 16 września w Senacie.

Z myślą o podnoszeniu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej pracującej w polskich placówkach oświatowych na Ukrainie, Fundacja prowadzi kilka projektów. W ich ramach organizuje dla nauczycieli kursy metodyczne, warsztaty kształtujące umiejętności zarządzania oświatą, szkolenia z zakresu doskonalenia zawodowego i językowego, wizyty studyjne, indywidualne staże językowo-przedmiotowe w polskich szkołach, seminaria naukowe, konferencje. Na przykład podczas szkolenia «Świadomość językowa i kulturowa w praktyce nauczania poza Polską» nauczyciele poznawali metody aktywizujące uczniów i realizowali zadania praktyczne.

Nauczyciele kształcą się w zakresie najnowszych metod nauczania, np. z wykorzystaniem technik teatralnych i aktorskich, metod pracy z tekstem literackim, uczą się postrzegać język polski jako element tożsamości i kultury, poznają tendencje rozwojowe polszczyzny.

Udział w konferencjach naukowych poświęconych polskiemu szkolnictwu, jak choćby w konferencji «Oświata polska na Ukrainie. Współczesne wyzwania i perspektywy rozwoju», która odbyła się w listopadzie 2014 r. we Lwowie, czy



rok później, również we Lwowie, «Oświata polska na Ukrainie: perspektywy i wyzwania», pozwala pedagogom poszerzyć horyzonty, zmienić perspektywę patrzenia na szkolnictwo jako całość.

Zasadność projektów Fundacji potwierdzają opinie osób biorących w nich udział. Jak powiedziała nam Maria Osidacz, dyrektor Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Lwano-Frankiwsku, uczestniczka wizyty studyjnej w Warszawie 11–15 czerwca: «Nauczyłam się nowych, współczesnych praktyk zarządzania organizacją, współpracy w zespole, poznałam techniki prowadzenia ciekawych zajęć czy lekcji, tak, aby były one atrakcyjne dla uczniów».

Szkolenia odbywają się zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce, w ciągu roku szkolnego oraz latem. Prowadzą je wykładowcy uczelni wyższych, trenerzy z placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli, wykwalifikowani metodycy.

Fundacja zadbała o to, by nauczyciele byli objęci pomocą metodyczną i opieką wizytatorów. Do ich dyspozycji są wykwalifikowani szkoleniowcy, którzy oferują porady zawodowe potrzebującym tego pedagogom. Nieocenionym wsparciem w ich pracy jest uruchomiony przez Fundację portal polskaszkoła.pl, stanowiący swoistą bazę materiałów i pomocy metodycznych. Pełni on również rolę platformy wymiany materiałów dydaktycznych i eksperckich między nauczycielami. Pedagodzy otrzymują od Fundacji wszechstronne wsparcie także w zakresie pomocy dydaktycznych i podręczników.

Źródło: wid.org.pl

польської мови, культури та історії з Білорусі та України, що відбулася 16 вересня в Сенаті.

Iz metoju profesijnogo vdoskonalennja pedagogičnih kadrih, jakі працюють у польських освітніх осередках в Україні, фонд реалізує кілька проектів. Вони передбачають проведення методичних курсів та майстер-класів для вчителів, які формують вміння керувати освітою, тренінгів із професійного вдосконалення та покращення знання мови, навчальних візитів, індивідуальних мовно-предметних стажувань у польських школах, наукових семінарів, конференцій. Наприклад, під час тренінгу «Мовна та культурна свідомість у практиці навчання поза активізацію» вчителі ознайомилися з методами активізації учнів та реалізували практичні завдання.

Учителі пізнають найновіші методики викладання, зокрема, із використанням театральних та акторських технік, методів роботи з літературним текстом, навчаються сприймати польську мову як елемент свідомості та культури, ознайомлюються з тенденціями розвитку польської.

Участь у наукових конференціях, присвячених польській шкільній освіті, наприклад у конференції «Польська освіта в Україні. Сучасні виклики та перспективи розвитку», яка відбулася в листопаді 2014 р. у Львові, чи «Польська освіта в Україні: перспективи і виклики» 2015 р., дозволяє педагогам розширити горизонти, сформувані розуміння шкільництва як цілісного явища.

Важливість проектів фонду підтверджують особи, котрі брали в них участь. Мар'я Осідач, директор Центру польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську, учасниця навчального візиту у Варшаві 11–15 червня, розповіла: «Я вивчила нові, сучасні практики управління організацією, співпраці в команді, ознайомила з техніками ведення занять так, щоб вони були цікавими для учнів».

Тренінги проходять як в Україні, так і в Польщі впродовж шкільного року та влітку. Їх проводять викладачі вищих навчальних закладів, тренери з осередків професійного удосконалення вчителів, кваліфіковані методисти.

Фонд подбав про те, щоб учителі мали методичну допомогу та опіку інспекторів. Із ними працюють кваліфіковані тренери, котрі дають професійні поради. Неocenенною допомогою в їхній роботі надає відкритий фондом Інтернет-портал (polskaszkoła.pl). Це своєрідна методична база. Також він виконує роль платформи для обміну між учителями дидактичними й експертними матеріалами. Педагоги одержують від фонду теж різносторонню підтримку навчальними матеріалами та підручниками.

Джерело: wid.org.pl

Фонд займається польською шкільною освітою в Україні вже багато років. Під його опікою перебувають 6 шкіл із польською мовою навчання, 5 шкіл, де в паралелях один клас навчається польською мовою, 8 польських дошкільних груп та щонайменше 150 громадських пунктів вивчення польської мови, в яких загалом навчаються близько 15 тис. учнів.

Якість навчання в польських освітніх осередках значною мірою залежить від рівня вчителів, їхніх знань і професіоналізму. Чим краще вони підготовлені до роботи, тим більше дітей та молоді польського походження відвідує такі школи. Це, у свою чергу, сприяє зміцненню польської меншини та формуванню її національної ідентичності.

Польська меншина в Україні нараховує, згідно з різними підрахунками, від 144 тис. до 900 тис. осіб, однак невеликий відсоток тих, хто вважає польську мову рідною, може нею користуватися. Разом із тим, цю мову починають вважати привабливою, її знання асоціюється із шансом освітнього чи професійного розвитку. Тому зацікавлення нею зростає. По-сучасному оснащені школи та, передусім, високо кваліфіковані кадри – це шанс охопити навчанням якнайбільшу кількість молодих поляків.

Як зазначила голова Комісії у справах еміграції та зв'язку з поляками за кордоном Сенату РП Яніна Сагатовська, освіта гарантує збереження польськості. «Дякую за вашу героїчну роботу і зв'язок із польськістю. Бо ніхто не виконує цієї роботи, яку виконуєте ви», – підкреслила Сагатовська на зустрічі з учителями

Trwa nabór na staż dla nauczycieli



Fundacja Wolność i Demokracja zaprasza nauczycieli języka polskiego i przedmiotów ojczystych z Ukrainy do udziału w stażu, który odbędzie się w dniach 2–6 listopada w Warszawie.

Staż przewiduje hospitację lekcji w polskich placówkach oświatowych oraz szkolenia z zakresu podwyższenia kompetencji językowych i metodycznych.

Zgłoszenia należy przesłać do 15 października 2017 r.

Formularz zgłoszeniowy można pobrać na stronie Fundacji Wolność i Demokracja (wid.org.pl).

Wizyta studyjna jest finansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej RP.

Źródło: wid.org.pl

ПРАСА // РОБОТА



Вакансії у Володимир-Волинському районному центрі зайнятості

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Апаратник борошно-мельного виробництва	3 500	Вести й організувати технологічні процеси підготовки зерна до помолу	Електрик дільниці	3 400	Електрик монтажної бригади; монтажні роботи до 1000 В; звертатись за тел.: (093)122-28-69. Заробітна плата + премії до 50 %	Машиніст холодильних установок	7 500	Обслуговування та ремонт холодильних установок
Бетоняр	3 200	Виконує бетонування простих бетонних і залізобетонних монолітних конструкцій	Електрогазоварник	3 500	Газове автоматичне та напівавтоматичне зварювання деталей	Менеджер	4 500	PR-менеджер, розробка стратегії формування іміджу роботодавця, оперативні комунікації, внутрішній PR
Бухгалтер	5 000	Реєстрація податкових накладних, перевірка актів звірки	Електрогазоварник	3 755	Виконувати ручне дугове, плазмове, газове зварювання, автоматичне і напівавтоматичне зварювання простих деталей та конструкцій вузлів із конструкційних сталей, кольорових металів та сплавів	Менеджер із персоналу	4 500	Розробка регламентуючих документів з оцінки та мотивації персоналу, дослідження соціально-психологічного клімату в колективі, проведення маркетингових досліджень і аналіз оплати праці
Бухгалтер	5 800	Знання Бухгалтерії ТС, подача звітності	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустановок	3 580	Розбирає, здійснює капітальний ремонт електроустановок, ремонтує підсилювачі, виконує роботу на трансформаторних підстанціях, підбирає пусковий опір для електродвигунів	Механік	3 200	Перевірка справності транспортних засобів при виїзді на маршрут та заїзді в кінці зміни
Вантажник	3 300	Магазин «Пан-Буд», виконувати навантаження та вивантаження товарів зі складу та в склад	Керівник структурного підрозділу (головний спеціаліст)	3 200	Головний спеціаліст відділу правопросвітництва та взаємодії з суб'єктами надання безоплатної первинної правової допомоги. Проводити правопросвітництво в територіальних громадах. Повинен мати навички роботи з комп'ютером, достатні для самостійного створення текстових документів, таблиць, презентацій, використання правових довідкових систем та Інтернету	Мийник-прибиральник рухомого складу	3 200	Здійснювати миття лоткотарі, ящиків, витирати пил, підмітати та мити підлогу, стіни, вікна
Вантажник	3 500	Переносити, перевозити вантажі	Керівник структурного підрозділу (головний спеціаліст)	3 200	Головний спеціаліст відділу підтримки та розвитку інфраструктури. Проводити матеріально-технічне забезпечення діяльності місцевого центру, забезпечення функціонування та розвитку інформаційної інфраструктури. Знати принципи функціонування ІТ-систем, вміння використовувати правові довідкові системи та Інтернет	Муляр	3 200	Кладка простих стін з цегли та блоків під штукатурку. Заповнювання каркасних стін
Вантажник	4 364	Виконувати збір сміття з вулиць міста, проводити навантаження його на транспортний засіб, доплата за важкі умови праці	Керівник структурного підрозділу (головний спеціаліст)	3 200	Забезпечувати збереження товарно-матеріальних цінностей; видача готової продукції	Оператор дезінсекційних установок	3 800	Мийка та дезінфекція термобуд для автомобільного перевезення готової продукції
Вантажник	5 000	Здійснювати навантажувальні та розвантажувальні роботи до 50 кг	Кухар	3 500	Наявність санітарної книжки, знання рецептури та технології приготування страв, знати терміни та умови зберігання страв і кулінарних виробів, дотримуватись правил з техніки безпеки	Оператор поштового зв'язку	3 500	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання
Верстатник спеціальних деревообробних верстатів	7 000	Обробка деталей корпусних меблів на спеціальних деревообробних верстатах	Комірник	4 200	Лицьовальник-плиточник	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Верстатник спеціальних металообробних верстатів	4 500	Оброблення деталей металообробних верстатів, розвантажувально-навантажувальні роботи до 50 кг	Майстер зміни	7 500	Майстер зміни	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Водій автотранспортних засобів	3 200	Водій вантажного автомобіля (сідельний тягач), перевезення вантажу, звертатись за тел.: 067984445 (Олександр)	Маляр	3 200	Маляр	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Водій автотранспортних засобів	3 200	Перевезення пасажирів, ведення білетно-облікової та дорожньої документації; позмінний графік роботи; заробітна плата: 19,34 грн за годину	Машиніст автогрейдера	4 130	Машиніст автогрейдера	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Водій автотранспортних засобів	4 600	Працювати у дорожньо-ремонтному пункті №7 (вул. Луцька, 265), автомобілі КРАЗ, ЗІЛ, КДМ. Своєчасне та якісне перевезення вантажу, утримання транспортного засобу в постійній технічній готовності, знання правил дорожнього руху та техніки безпеки	Машиніст автогрейдера	4 600	Машиніст автогрейдера	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Двірник	3 200	Проводити підмітання та прибирання прибудинкової території, в осінньо-зимовий період посипання та розчищення доріжок від снігу	Машиніст екскаватора	3 200	Машиніст екскаватора	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Двірник	3 940	Проводити підмітання вулиць міста, загірбання листя, в осінньо-зимовий період посипання та розчищення доріжок від снігу	Машиніст (кочегар)	3 200	Машиніст (кочегар)	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Дорожній робітник	3 800	Працювати у Володимир-Волинському дорожньо-ремонтному пункті (с. Заріччя, вул. Героїв Майдану, 1а), виконувати найпростіші роботи під час будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг, штучних споруд на них, розподілення дорожньо-будівельних матеріалів під час улаштування та ремонту дорожніх основ покриття	Обслуговувати котли, що працюють на твердому паливі	3 200	Обслуговувати котли, що працюють на твердому паливі	3 200	Приймання та оброблення замовлень на періодичні видання	
Дорожній робітник	4 093	Обкошування зеленої зони по місту, вулиць, парків, скверів із застосуванням бензотримерів, газонокосарок						
Дорожній робітник	3 800	Дорожньо-ремонтний пункт № 7 (вул. Луцька, 265), виконувати найпростіші роботи під час будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг, штучних споруд на них, розподілення дорожньо-будівельних матеріалів під час улаштування та ремонту дорожніх основ покриття						

Крім того, є багато інших вакансій, за додатковою інформацією звертатися за адресою: м. Луцьк, вул. Ярошука, 2, тел.: 72-72-58, 4-92-68



Завершується набір учнів для вивчення польської мови

Товариство польської культури на Волині імені Еви Фелінської завершує набір учнів до суботньо-недільної школи на 2017–2018 н. р. для вивчення польської мови

Запрошуємо дітей 2001–2005 р. н., а також дорослих.

Початок занять – 1 жовтня 2017 р.

Запис до школи триватиме до 30 вересня 2017 р.

Зацікавлених просимо звертатися

з понеділка до п'ятниці

від 12.00 до 15.00 год. за тел.: 72 54 99



Під патронатом
Сенату Республіки Польща
та Генерального Консульства
Республіки Польща у Луцьку

XVIII Дні польської культури у Рівному

КОНЦЕРТ за участю:

- Переможця міжнародних конкурсів музичного мистецтва, легендарного ансамблю та кабаре **„Червоний тюльпан”** (м.Ольштин, Воеводство Вармінсько-Мазурське, Польща)
- Ансамблю класичної музики **„Академія”** (м.Львів) та інших творчих колективів

Вхід вільний

29
вересня
2017р.

початок о 18:00

Рівненський
Міський Будинок Культури
(вул. Соборна 3д)

